

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3247/2023. (VI. 9.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.IV.20.333/2022/4. számú ítélete alaptörvény-elleneségének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselő (dr. Palatics Edit, Németh és Palatics Ügyvédi Iroda) útján eljárva, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be a Kúria Pfv.IV.20.333/2022/4. számú ítélete ellen. Álláspontja szerint a támadott bírósági ítélet sérti az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdését, valamint IX. cikk (2) bekezdését [és ezekkel összefüggésben az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdését].
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapját képező ügy tényállása szerint az indítványozó (aki egy online hírportál újságírója) az elmúlt években számos cikket írt Budapest Főváros IX. kerületét érintő politikai kérdésekben, valamint a kerületi korrupciót feltételező visszasságokról. Emellett az indítványozó többször készített riportot B. K.-val, aki jelenleg a kerület polgármestere. 2020-ban B. K. (már) polgármesterként pályázatot írt ki a kerület „Ferencváros” című havi magazinjának főszerkesztői állására (amelynek benyújtási határideje 2020. május 15-e volt). Az alapügy alperese 2020. május 16-án egy cikk jelent meg „Zsíros állással fizethetik ki B. K. 444-es házi propagandistáját” címmel. A cikkben az alapügy alperese azt állította, hogy a kerületi polgármester a kerületi magazint propaganda és kormányellenes lappá változtatta, és ennek főszerkesztőjéül az indítványozót nevezte ki, amely kinevezés azért történt, hogy ezzel „fizesse ki” B. K. az indítványozót, aki a cikk szerint évek óta a polgármester „házi propagandistája”. A cikk szerint bár volt nyilvános pályázat, az tulajdonképpen előre eldöntött volt. A cikk ezt követően több olyan írást is citált (az indítványozóhoz kapcsolódóan), amellyel alá kívánta támasztani állításait. A cikk megjelenését követően mind B. K., mind pedig az indítványozó cáfolták a cikkben szereplő állításokat. Emellett a cikk szerzője maga is elismerte, hogy az indítványozó valóban nincs a pályázók között. Ennek ellenére a cikk tartalmát nem változtatta meg. A cikk közzétételét megelőzően az alapügy alperese sem a kerületi polgármestert, sem az indítványozót, sem pedig a IX. kerületi önkormányzatot nem kereste meg. A magazin főszerkesztője végül 2020. június 2-ától más személy lett.
- [3] Az indítványozó ezt követően keresettel fordult a Fővárosi Törvényszékhez (a továbbiakban: elsőfokú bíróság), kérve, hogy az elsőfokú bíróság állapítsa meg a jóhívnevének sérelmét. Az alapügy alperese arra hivatkozott ellenkérelmében, hogy több minden bizonyítja, hogy az indítványozó olyan cikkeket közölt a portálon, amelyekkel a kerületi polgármestert segítette. Az elsőfokú bíróság a keresetnek helyt adott és megállapította, hogy az alperesi cikk állításai valótlanok voltak, ezért azzal az alperes megsértette az indítványozó jóhívnevéhez való jogát. Az elsőfokú bíróság hivatkozott az Alkotmánybíróság 13/2014. (IV. 15.) AB határozatára is, amelyben kiemelte, hogy a közéleti vitákban milyen szempontok alapján különíthetők el a tényállítások és az értékítéletek, és hogy egy közszereplőnek milyen tűrési kötelezettségei vannak ezekben a vitákban. Ez alapján az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a „Ferencváros” című magazin főszerkesztői állása közügynek tekinthető. Az elsőfokú bíróság szerint az alperesi cikk állításai tényállítások voltak, amelyek valóságtartalmát meg sem kísérelte ellenőrizni az alperesi hírportál, az pedig önmagában, hogy az alperes feltételes módon fogalmazta meg állításait nem mentesítette a felelősség alól. Az elsőfokú bíróság szerint az alperesi cikk tartalma (pl. az, hogy B. K. „főnöke” lenne az indítványozónak), több esetben tényszerűen valótlan, más esetekben pedig olyan negatív tartalommal bír, amely alkalmas volt az indítványozó jóhívnevének a megsértésére. Az elsőfokú bíróság szerint az indítványozó kétségtelenül közszereplőnek tekinthető, azonban a valótlan tényállításokat neki sem kell tűrnie. E körben az elsőfokú bíróság hivatkozott az Alkotmánybíróság 7/2014. (III. 7.) AB határozatára és

a 3240/2019. (X. 17.) AB határozatára is. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az alperesi cikk bár feltételes módban született, abban olyan kijelentések voltak, amelyek valótlan tényállítások voltak, és azoknak még vékony ténybeli alapjuk sem volt.

- [4] 2. Az alapügy alperese ezt követően fellebbezéssel fordult a Fővárosi Ítéletáblához (a továbbiakban: másodfokú bíróság), amely az elsőfokú ítélet rendelkezéseit megváltoztatta és az indítványozó keresetét elutasította.
- [5] A másodfokú bíróság szerint (amely az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást részben korrigálta) az elsőfokú bíróság helyesen járt el amikor elsőként azt vizsgálta, hogy a cikk tartalma közügyekben történő közlés volt-e, vagyis a közügyek szabad vitatásával áll-e összhangban. Ezen közlések ugyanis az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a véleménynyilvánítás szabadságának magasabb szintű oltalmában részesülnek. A másodfokú bíróság szerint az alperesi cikk B. K. tevékenységével foglalkozik: elsősorban azzal, hogy a polgármester a helyi magazint „áthangolta” (témák kiválasztása, főszerkesztői pozíció). Ezáltal az alperesi cikk tárgya egyértelműen közügyekben történő megszólalás volt. A másodfokú bíróság – ugyancsak az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján – figyelemmel volt arra is, hogy a tényállítások is részei a szólásszabadságnak, hiszen ezek közlése nélkül a véleményformálás is ellehetetlenülne. A 13/2014. (IV. 18.) AB határozat alapján a másodfokú bíróság kiemelte, hogy egy szólás jellegének a megítélése során figyelemmel kell lenni a közlés módjára, körülményeire, a vélemény tárgyára és a kontextusra is. Emellett értékelni kell a közlés stílusát, aktualitását és célját is. Végül pedig vizsgálni kell, hogy a közlés nem lépi-e túl a véleménynyilvánítás határát, azaz például nem öncélú-e.
- [6] Mindezek alapján a másodfokú bíróság arra a következtetésre jutott, hogy az alperesi cikk elsősorban a helyi magazinnak B. K. megválasztása utáni szemléletváltásáról szól, és ezzel összefüggésben merült fel az indítványozó neve. Az indítványozót, önkormányzati forrásokra hivatkozva nevezi meg, mint lehetséges jelöltet. Ezzel kapcsolatban elemzi az indítványozónak a korábbi, B. K.-val és a IX. kerületi önkormányzattal kapcsolatos cikkeit, és utal arra, hogy ez összefügghet a feltételezett jelöltségével. A cikk tehát elsősorban B. K. tevékenységéről szól és ezzel kapcsolatban közli véleményét. Ezt erősíti a másodfokú bíróság szerint az is, hogy a cikkekre érkezett kommentek is a polgármester tevékenységével függték össze. A cikk tehát a másodfokú bíróság szerint egy, a polgármesterrel összefüggő bírálat volt. A másodfokú bíróság szerint a cikk címe és több állítása is a feltételes módú megfogalmazás miatt nem tekinthető tényállításnak. Más kijelentések pedig (pl. „folytatódhat a haverok és csókosok kifizetése...”) a múltra vonatkozó tekinthetőek csak tényállításnak, az indítványozó tekintetében azonban csak feltételezések, találgatások. Megint más részei a cikknek (pl. „A [...]hu propagandistája megszolgálja a jutalmat”) pedig a másodfokú bíróság szerint értékítéletek, illetve politikai vélemények (pl. mint az az állítás, miszerint az indítványozónak B. K. a főnöke). Ezek mellett a cikk egésze úgy értelmezhető a másodfokú bíróság szerint, mint egy véleménycikk, amely „aggodalmát fejezi ki” a kerületi magazin egyoldalúvá válása miatt. A cikk tehát a polgármester munkájának kritikája, és az indítványozóval szemben csak vélemény, és találgatás. Ezek azonban nem voltak öncélúak, és a közügyek vitathatóságával függték össze (arra pedig a másodfokú bíróság szerint a peradatokból nem lehetett következtetni, hogy az alperesnek valóban tudomása volt arról, hogy az indítványozó nem is indult a kiírt pályázaton).
- [7] 3. A másodfokú ítélettel szemben az indítványozó felülvizsgálati kérelemmel fordult a Kúriához. A Kúria ítéletében a másodfokú ítéletet hatályában fenntartotta.
- [8] A kúriai ítélet szerint mind az első- mind pedig a másodfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy az indítványozó közéleti szereplőnek minősül. A Kúria azt is kiemelte, hogy a jóhírnév sérelmének megállapítása csak akkor lehetséges, ha valótlan és egyben sértő tényállításra kerül sor. A PK. 12. számú állásfoglalása szerint a sajtóközleményt mindig a maga egészében kell vizsgálni, figyelemmel az egyes összefüggésekre is. Az ügy szempontjából közömbös pontatlanságok, lényegtelen tévedések nem adnak alapot a jogsértés megállapítására. A politikai vita pedig nem lehet a jogsértés megállapításának alapja.
- [9] A Kúria szerint a másodfokú bíróság helyesen indult ki abból, hogy először az alperesi cikknek a közügyek szabad bírálatosságával való kapcsolatát vizsgálta. Ugyanis az ezekkel összefüggő vélemény kinyilvánítása a szólás- és sajtószabadság legbensőbb védelmi köréhez tartozik. Egyes politikusok tevékenységének a bírálatossága pedig a demokrácia lényegi eleme. Ezen megszólalásoknak a középpontjában a közügyek és nem a közszereplők állnak, ezért amíg a kijelentések nem a közszereplő emberi méltóságát érintik, addig magasabb túrési kötelezettség áll fenn velük szemben. A Kúria szerint ezeket a szempontokat a másodfokú bíróság figyelembe vette, amikor a vizsgálatát nem szűkítette le pusztán a főszerkesztői állás kérdésre, hanem a cikk tágabb

összefüggéseit vizsgálta. Helytálló volt az a megállapítás, hogy a cikk a IX. kerületi polgármester tevékenységének a kritikája volt. A Kúria szerint az alperes nem lépte túl a szabad véleménynyilvánítás tágabb határait, mivel a főszerkesztői poszt betöltésének aktualitását a pályázati határidő lejárta adta. Az indítványozóval kapcsolatos állításoknak a Kúria szerint megvolt a vékony ténybeli alapja (a pályázat kiírásának ténye, valamint az, hogy az indítványozó számos cikkében foglalkozott az önkormányzat ügyeivel és készített interjút a jelenlegi polgármesterrel). A Kúria hivatkozott arra, hogy korábbi gyakorlata szerint a vékony ténybeli alappal rendelkező tényállítások is élvezik a véleménynyilvánítás oltalmát, ha nem sértik az emberi méltóság belső magját, ilyen körülmény pedig jelen ügyben nem volt megállapítható. A cikk feltételesmódú megfogalmazása, valamint azon fordulatok miszerint „úgy értesültünk” egyértelműen arra utalnak, hogy az alperesi cikk írója véleménycikket közölt (a Kúria szerint véleménynek tekinthető az is, hogy „a [...]hu propagandistája megszolgálja a jutalmat”, valamint az is, hogy „hűségesen szolgálja a ferencvárosi hatalmat”). A Kúria szerint az, hogy az alperes a cikk közzétevése előtt nem kereste meg az indítványozót az felvet sajtóetikai kérdéseket, de nem zárja ki a véleménynyilvánítás lehetőségét. Mindezek alapján a cikk egészére, valamint az összefüggéseire is figyelemmel azt állapította meg a Kúria, hogy a kifogásolt közlés értékítéletnek minősült, ezért az nem volt alkalmas az indítványozó jóhírnevének a megsértésére.

- [10] A Kúria elvi éllel megállapította: annak eldöntéséhez, hogy egy állítás tényállításnak vagy értékítéletnek minősül-e, figyelembe kell venni a sajtóközlemény egészét, annak összefüggéseit, témáját és aktualitását.
- [11] 4. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének valamint a IX. cikk (2) bekezdésének a sérelmét állította.
- [12] Az alkotmányjogi panasz indokolása szerint az ügyben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek minősül, hogy az ún. vékony ténybeli alapokon nyugvó értékítéletek jogi védelmének megállapításához milyen elhatárolási szempontokat kell figyelembe venni: azaz milyen távolinak kell lennie a kapcsolatnak a tény és az állítás között, hogy az már nem minősüljön értékítéletnek.
- [13] Az indítványozó álláspontja szerint az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJEB) gyakorlata szerint a vékony ténybeli alapokon nyugvó állítások esetében annak a szempontnak kell érvényesülnie, miszerint minél határozottabb és erősebb egy értékítélet, annál szorosabb kötődés szükséges az állítás és a tény között. Az indítványozó szerint a Kúria és a másodfokú bíróság tévesen ítélte meg, hogy az alperesi cikk rá vonatkozó részének volt vékony ténybeli alapja. Ugyanis ő nem azt a találgatás-halmazt kifogásolta, hogy ő lesz-e a kerületi magazin főszerkesztője vagy sem, hanem azt, hogy eleve rá lett kiírva a pályázat, amelynek oka, hogy a polgármester így „fizeti őt ki” eddigi és jövőbeli munkásságáért. Azaz véleménye szerint az alperes azt állította, hogy ő egy lefizetett újságíró. Ennek azonban egyáltalán nincs még vékony ténybeli alapja sem (hiszen ő nem pályázott az állásra, és a kifogásolt cikkei a korábbi kerületi vezetésről szóltak, amikor a jelenlegi polgármester mint önkormányzati képviselő pusztán informátor volt), ezért egyértelműen megállapítható volt a jóhírnevének a sérelme. Álláspontja szerint elfogadhatatlan, hogy a Kúria szerint megalapozza a vékony ténybeli alapot önmagában a pályázat kiírásának a ténye, holott arra ő nem is jelentkezett. Ezen állítások álláspontja szerint nem minősülnek véleménynek, tehát védelmet sem élveznek. Ezért véleménye szerint elengedhetetlen tisztázni azt, hogy mi alapozhatja még meg a vékony ténybeli alapot, és mi az, ami már nem.
- [14] A fentiek mellett kifogásolta továbbá az indítványozó azt is, hogy a Kúria és a másodfokú bíróság nem vizsgálta, hogy az alperes a sajtószervektől elvárható gondosság követelményének megfelelt-e. Véleménye szerint sérti az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdését, hogy a Kúria azt a tényt miszerint az alperes nem kereste meg a cikk közzétevése előtt az indítványozót pusztán sajtóetikai kérdés és nem alkotmányossági probléma. Úgy véli, hogy nem élvezhet jogi védelmet egy olyan sajtóközlés, amely más jóhírnevét súlyosan sérti, és a cikk közzétevése előtt az érintett feleket a cikk közlője nem kereste meg. Önmagában az, hogy ezt a vizsgálatot a Kúria elmulasztotta sérti az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdését.

II.

- [15] Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„I. cikk (3) Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges

mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.”

„VI. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák. A véleménynyilvánítás szabadsága és a gyülekezési jog gyakorlása nem járhat mások magán- és családi életének, valamint otthonának sérelmével.”

„IX. cikk (2) Magyarország elismeri és védi a sajtó szabadságát és sokszínűségét, biztosítja a demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges szabad tájékoztatás feltételeit.”

III.

- [16] 1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. §-a tekintetében részben megfelel az Abtv.-ben foglalt formai és tartalmi követelményeknek.
- [17] 2. Az Abtv. 27. §-a szerint az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [18] Az alkotmányjogi panasz határidőben a bíróságra érkezett.
- [19] Jelen ügyben az alkotmányjogi panaszt az alapul szolgáló eljárás felperese nyújtotta be az ügyét érdemben lezáró bírói ítélettel szemben, amely tekintetében további jogorvoslatnak nincs helye.
- [20] 3. Az indítványozó indítványában az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésének a sérelmére is hivatkozott. Az alkotmányjogi panasz alapján megállapítható azonban, hogy az I. cikk (3) bekezdése tekintetében nem adott elő önálló érvelést. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint azonban az indokolás hiánya {lásd pl. 3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11]; 3245/2016. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [10], [13]} az ügy érdemi elbírálásának akadálya.
- [21] 4. Az indítványozó indítványában hivatkozott az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének, valamint IX. cikk (2) a sérelmére is. E tekintetében az alkotmányjogi panasz megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében támasztott – a határozott kérelemre vonatkozó – törvényi feltételeknek. Az indítvány megjelölte az indítványozó jogosultságát, valamint az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 51. § (1) bekezdés és 52. § (1b) bekezdés a) pont], az Abtv. 27. §-ában foglalt hatáskörben kérve az Alkotmánybíróság eljárását. Az indítványozó megjelölte továbbá az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont] és az Alaptörvény sérelmet szenvedett rendelkezéseit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. Az indítvány benyújtását részletesen indokolta, kifejtve az Alaptörvényben foglalt jogok sérelmének mibenlétét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]. Az indítványozó kifejezett kérelmet fogalmazott meg a bírói döntések megsemmisítésére nézve [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].
- [22] Az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdése tekintetében fontos azt is kiemelni, hogy bár ezen bekezdés ténylegesen a sajtószabadsággal összefüggésben értelmezhető, jelen ügyben mégis elválaszthatatlan az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében biztosított jóhírnévhez való jogtól, ugyanis abban az esetben, ha egy sajtócikk nem tartja be az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdéséből fakadó alkotmányos követelményeket, akkor az kihathat az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének érvényesülésére is.
- [23] Az Abtv. 29. §-ában meghatározottak szerint az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {erről elsőként lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [24] E tekintetben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az ügy az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében biztosított jóhírnévhez való jog határait érintő alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdéseket vet föl, továbbá ezzel

összefüggésben érinti az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdéséből következő sajtószerv felelősségének a kérdését is. A kúriai ítélet kapcsán ezért vizsgálni kell, hogy a Kúria az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésével összhangban értelmezte-e a „vékony ténybeli alap” kérdését az érintett alperesi cikk tekintetében a tényállítások és értékítéletek elhatárolásával összefüggésben, továbbá figyelembe vette-e a sajtószervek felelősségével kapcsolatos követelményeket.

- [25] A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alapján, a panasz befogadásáról szóló döntést mellőzve, az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése, valamint IX. cikk (2) bekezdése vonatkozásában érdemben bírálta el.

IV.

- [26] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.

[27] 1. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint alkotmányjogi panasz alapján „a bírói döntésben foglalt jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, azt, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e. Ha a bíróság az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül járt el, és az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával, akkor a meghozott bírói döntés alaptörvény-ellenes.” {3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18]} Az Alkotmánybíróság nem vonhatja el azonban az ítélező bíróságok hatáskörét az előttük fekvő tényállás elemeinek átfogó mérlegelésére, csupán a mérlegelés alapjául szolgáló jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját, illetve a mérlegelés alkotmányossági szempontjainak a megtartását vizsgálhatja felül.

[28] 2. Az alkotmányjogi panasz érdemi vizsgálata során az Alkotmánybíróság elsőként az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében deklarált jóhírnévhez való jog határait vizsgálta. Jelen ügyben azonban ennek a kérdésnek a vizsgálata szorosan összefügg az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében deklarált véleménynyilvánítás szabadságával is. Az ügy alapját képező bírósági döntések ugyanis mind abból a szempontból vizsgálták a jóhírnévhez való jog kérdését, hogy az alperesi hírportál által közölt cikknek az indítványozóra vonatkozó részei tényállításnak vagy értékítéletnek minősíthetők-e, illetve, hogy a cikkben szereplő állításnak valóban megvan-e legalább a vékony ténybeli alapja.

- [29] 2.1. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság röviden az alábbi általános megállapításokat tarja szükségesnek kiemelni.

[30] 2.1.1. Az Alkotmánybíróság korábban számos döntésében foglalkozott a sajtószabadsággal, amellyel összefüggésben az alábbiakat hangsúlyozta: a minél szélesebb körű tájékoztatás a „demokratikus közvélemény” információs érdekét szolgálja, azt, hogy a közvélemény a számára releváns tényekről, eseményekről adatot, tájékoztatást, illetve ezzel összefüggő véleményt kapjon {lásd 26/2019. (VII. 23.) AB határozat, Indokolás [24]}. A közéleti viták szabadsága és sokszínűsége nélkül ugyanis nincsen szabad közvélemény és nincsen demokratikus jogállam {7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [39]}.

[31] A közéleti viták tárgyát képező esetekben az Alkotmánybíróság álláspontja szerint kiemelt jelentősége van annak, hogy a választópolgárok tájékoztatása minél több fórumon megtörténhessen. A sajtó olyan fórumot kínál a szólásszabadsághoz és a közügyek szabad vitathatóságához, amely kulcsfontosságú szerepet játszik abban, hogy a közvélemény számára ellenőrizhetővé válhassanak a közhatalmat gyakorlók, illetve a köztisztviselők. „A polgárok kizárólag ilyen információk birtokában alkothatnak szabadon véleményt a közhatalmat gyakorlók teljesítményéről, munkájának hatékonyságáról és minőségéről. Az állami szervek ellenőrizhetősége pedig a polgárok demokratikus önkormányzásának lehetőségét biztosítja, így a polgároknak alapvető joguk van ahhoz, hogy a közügyeket érintő kérdésekről információhoz juthassanak” {lásd többek között: 13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [25]; továbbá 3002/2018. (I. 10.) AB határozat, Indokolás [55]}.

[32] 2.1.2. Az Alkotmánybíróság több döntésében is hangsúlyozta, hogy a közügyekkel összefüggő vélemények nyilvánítását a szólásszabadság különös erővel védelmezi, és a közügyek megvitatásának lényegi részét jelentik a közügyek alakítóinak tevékenységét, nézeteit, hitelességét érintő megnyilvánulások: a társadalmi, politikai

viták jelentős részben éppen abból állnak, hogy a közélet szereplői, illetve a közvitában résztvevők egymás elképzeléseit, politikai teljesítményét és azzal összefüggésben egymás személyiségét is bírálják {lásd többek között: 7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [45], [48]}. Emellett – összhangban a 3107/2018. (IV. 9.) AB határozatban foglaltakkal – az Alkotmánybíróság a szólásszabadságnak ebben a különösen védett körében jelen ügyben is érvényesnek tartja a vélemények és a tényállítások megkülönböztetésének relevanciájáról mondottakat: „A tényállítást tartalmazó megnyilvánulások szintén részei a szólásszabadságnak. Egyrészt valamely tény közlése is kifejezhet személyes véleményt, másrészt tényközlések nélkül a véleményformálás is ellehetetlenülne. A szólás- és sajtószabadság határainak megvonásánál mindazonáltal indokolt különbséget tenni az értékítéletek és a tényállítások védettsége között [...]. Míg vélemények esetében a hamisság bizonyítása értelmezhetetlen, addig a bizonyíthatóan hamis tények önmagukban nem állnak alkotmányos védelem alatt.” {7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [49]} Az adott közlés védelmére vonatkozó alkotmányjogi mérce meghatározásakor tehát a közügyek vitáján belül is fontos kérdés, hogy a közlés értékítéletnek vagy tényállításnak minősül-e {lásd: 3107/2018. (IV. 9.) AB határozat, Indokolás [25]}.

- [33] Jelen ügyben ezek mellett szükséges felidézni az Alkotmánybíróságnak a „vékony ténybeli alappal” rendelkező állításokkal kapcsolatos gyakorlatát is. Az Alkotmánybíróság több döntésében is foglalkozott a kérdéssel. A 13/2014. (IV. 18.) AB határozatában például – az EJEB gyakorlata alapján – kimondta, hogy egy-egy vélemény minősítése során figyelembe kell venni a közlés megjelenésének körülményeit, a közlés tartalmát és a kontextusát valamint a szerepét és a célját. Mindezek alapján lehet eldönteni, hogy a szóban forgó közlés a közügyek vitatását érinti-e vagy sem. Egy-egy közlés megítélésekor pedig szükséges különbséget tenni tényállítások és értékítéletek között. A különbségtétel lényege, hogy míg a tények valósága bizonyítást nyerhet, addig az értékítéletek bizonyíthatóságáról, vagyis azok igazságtartalmáról nem is lehet beszélni. A különbségtétel jelentősége éppen ebben áll: az értékítéletek bizonyítását nem is lehet megkívánni, így azok önmagukban élvezik a véleményszabadság oltalmát. Az Alkotmánybíróság (és az EJEB) felfogása szerint amennyiben egy állítás igazságtartalma legalább részben ellenőrizhető, igazolható akkor tényállításról van szó, minden más esetben azonban értékítéletéről, amely magában foglalja a túlzó, akár vulgáris kifejezést használó bírálatot, vagy ízlésbeli megnyilatkozást. A határeseteket az úgynevezett értékítélettel terhelt tényállítások jelentik, amelyek az EJEB gyakorlatában a véleményszabadság magas szintű védelmét élvezik [EJEB, *Karsai kontra Magyarország*, (5380/07), 2009. december 1., 33–35. bekezdések]. Szintén a véleményszabadság oltalma alatt állnak az erős, túlzó jellegű kritikát megfogalmazó és polemikus stílusban megírt, ámde vékony ténybeli alapokon nyugvó értékítéletek is [EJEB, *Dichand és mások kontra Ausztria*, (29271/95), 2002. február 26., 52. bekezdés]. Ugyanakkor az EJEB mércéje szerint minél határozottabb, erősebb egy-egy értékítélet, annál szorosabb ténybeli kötődést kell mutatnia [EJEB, *Pedersen és Baadsgraad kontra Dánia*, (49017/99), 2004. december 17., 76. bekezdés]. Emellett az Emberi Jogok Európai Egyezményében garantált véleménynyilvánítás szabadsága már nem oltalmazza azokat a közléseket, amelyek célja önmagában a másik bántása, megalázása vagy a közügyekkel össze nem függő, öncélú támadása, megsértése {13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [37]}.

- [34] 2.2. A fentiek alapján – az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésével szorosan összefüggő IX. cikk (1) bekezdésére is tekintettel – jelen ügyre nézve az Alkotmánybíróság az alábbiakat állapította meg.

- [35] Az alperesi cikk tekintetében a Kúria (és a másodfokú bíróság is) arra az álláspontra helyezkedett, hogy a cikk tartalma közüggyel összefüggő kérdésben született, és az elsősorban a kerületi polgármesterrel kapcsolatban tartalmazott állításokat, tehát az az ő tevékenységének kritikája volt. A Kúriának ezen megállapításait az Alkotmánybíróság is osztja: az alperesnek joga volt leírnia álláspontját a kerület ügyeiről és a polgármesternek (az alperes által vélelmezetten visszás) tevékenységéről. Jelen ügyben azonban nem a polgármesterrel kapcsolatos állításokról kellett a Kúriának döntenie, hanem a cikknek azon kijelentéseiről, amelyek az indítványozóval függetek össze. Ezen állítások közös pontja az volt, hogy az indítványozó újságírói tevékenységét a kerületi polgármester érdekében folytatta és folytatja jelenleg is, és a kerületi magazin főszerkesztői pályázata is csak formálisan lett kiírva, ugyanis annak eleve csak ő lehet a nyertese, mivel a kerületi polgármester ezzel fizeti ki neki az eddigi és jövőbeli tevékenységét. A Kúria ezen kijelentésekkel kapcsolatban arra a következtetésre jutott, hogy bár az indítványozó nem is pályázott a főszerkesztői állásra, a cikk kijelentéseinek megvolt a vékony ténybeli alapja, és mivel az indítványozó közszereplő, ezért azok élvezik a véleménynyilvánítás szabadságának oltalmát.

- [36] Az Alkotmánybíróság egyetért a Kúriával abban a tekintetben, hogy az indítványozó, mint újságíró közszereplőnek tekinthető. A vele szemben megfogalmazott értékítéletekkel szemben tehát (amennyiben azok nem sértik

az ő emberi méltóságának legbensőbb magját) magasabb tūrésı kötelezettsége van. Jelen ügyben a Kúria azért vonta ebbe a körbe az alperesi kijelentéseket, mert az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint értékítéletnek minősül a legalább vékony ténybeli alappal rendelkező állítás is. A Kúria szerint ezen állításoknál ezt a vékony ténybeli alapot az adta, hogy a kerület pályázatot írt ki a helyi magazin főszerkesztői állására, valamint, hogy az indítványozó korábban a [...]hu portálon több cikket is közölt a kerület korábbi vezetéséről, amelyeknél a jelenlegi polgármester, mint akkori önkormányzati képviselő informátorként szolgált (továbbá az indítványozó interjúkat is készített vele). Az Alkotmánybíróság fentiekben idézett gyakorlata szerint (amely az EJEB gyakorlatából is következik) minél határozottabb és erősebb egy értékítélet, annál szorosabb ténybeli kötődés kell. Az alperesi cikk azt az állítást fogalmazta meg, hogy az indítványozó csak azért írta meg az érintett cikkeit, hogy a kerület jelenlegi polgármesterét megválasszák, és ennek ellentételezése lehet az elnyert főszerkesztői állás, amelyre azonban – az alperes által sem cáfoltan – az indítványozó nem is pályázott (és ezáltal nem is nyert). Utóbbi állítás azonban a cikk közlésekor még nem volt köztudott, hiszen a cikk megjelenése mindössze egy nappal követte a főszerkesztői állásra kiírt pályázat beadásának határidejét. Az alperesi cikk állításai feltételes módban kerültek megfogalmazásra, amelyek alapja az indítványozó korábbi cikkei alapján a cikk szerzője által levont következtetés (vagyis értékítélet) volt. Ezek között ugyan valóban voltak erős kijelentések (mint pl. az, miszerint az indítványozó elfogult a jelenlegi polgármesterrel szemben), azok azonban önmagában mégsem voltak határozott és megcáfolhatatlan kijelentésnek tekinthetők. Mindezek alapján a Kúria az Alaptörvény VI. cikkével összhangban jutott arra következtetésre, hogy a szorosabb ténybeli kapcsolat nem volt elvárható a kijelentés vékony ténybeli alapjának meglétét kutató vizsgálat során.

- [37] A fentiekkel együtt ugyanakkor az Alkotmánybíróság azt is hangsúlyozza, hogy egy olyan állítás esetében is vizsgálni kell – az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésével összefüggésben – a vékony ténybeli alap fennállását, amely egy jövőbeli esemény biztos bekövetkezését feltételezi. A vékony ténybeli alap vizsgálata tehát nem csak már bekövetkezett, a múltban lezárult események esetében lehetséges. A Kúria vizsgált ítélete azonban ezen követelménnyel is összhangban áll.
- [38] Mindezekre tekintettel megállapítható, hogy a Kúria az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésével összhangban ítélte meg az indítványozót érintő alperesi cikk kijelentéseinek vékony ténybeli alapját, erre tekintettel pedig a kúriai ítélete e tekintetben nem sérti az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdését.
- [39] 3. Az Alkotmánybíróság ezt követően az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdésével összefüggő részét vizsgálta. Az indítványozó álláspontja szerint ugyanis nem sajtóetikai, hanem alkotmányos-sági kérdés, hogy az alperesi cikk szerzője nem kereste meg az indítványozót a cikk közlését megelőzően.
- [40] Az Alkotmánybíróság részletes gyakorlatot követ a sajtóorgánumok felelőssége tekintetében (így többek között a sajtótájékoztatóról tájékoztató sajtó felelőssége tekintetében [lásd többek között: 34/2017. (XII. 11.) AB határozat], valamint kiegyensúlyozottság vonatkozásában [lásd: 22/2021. (VII. 13.) AB határozat] is).
- [41] Az ún. „véleménycikkek” tekintetében azonban (azaz olyan írásoknál, amelyek tisztán értékítéletet tartalmaznak) ilyen elvárások nem határozhatók meg. Ezen ügyek vonatkozásában tehát egy a cikkben érintett személy megkeresésre nem tekinthető alkotmányos követelménynek, hiszen ha egy cikk nem tartalmaz tényállítást, akkor a cáfolat adás lehetőségének az elmaradása sem tekinthető alkotmányos szempontból relevánsnak.
- [42] A fentiekre tekintettel az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdése tekintetében sem tekinthető megalapozottnak.
- [43] 4. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kúria ítélete nem ellentétes az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésével, valamint IX. cikk (2) bekezdésével, ezért az indítványt elutasította.

Budapest, 2023. május 9.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2850/2022.

